

Çok Kültürlü Psikolojik Danışma Eğitiminin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programlarına Yerleştirilmesi

Accommodating Multicultural Counseling Training in the Guidance and Counseling Undergraduate Programs

D.Yelda KAĞNICI¹

Öz: Kültürün psikolojik danışma sürecindeki rolünün kavranması ile birlikte çok kültürlü psikolojik danışma psikolojik danışman eğitimde önemli bir yere sahip olmuştur. Temel psikolojik danışman yeterliklerinden biri kabul edilen farklılıklara duyarlılık başta Amerika olmak üzere birçok ülkede psikolojik danışman eğitim programlarında çeşitli modeller eşliğinde kazandırılmaya çalışılmaktadır. Türkiye'deki psikolojik danışman eğitim programlarının da bir an önce bu yeterlilikleri kazandırma konusunda adımlar atması gerekmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programlarına nasıl yerleştirilebileceği ve çok kültürlü psikolojik danışman yeterliklerinin nasıl kazandırılabilirliği üzerinde durulmuştur. İlk olarak Türkiye'deki danışan ve psikolojik danışman adayları profili kültürel bir bakış açısı ile değerlendirilmiştir. Daha sonra kısaca çok kültürlü psikolojik danışman yeterlilikleri ve psikolojik danışman eğitimindeki önemi üzerinde durulmuştur. Çok kültürlü psikolojik danışma eğitimi kapsamında çok kültürlü psikolojik danışman eğitim programlarının geçmişi olduğu aşamalar kısaca betimlenmiştir. Çok kültürlü psikolojik danışma becerilerin kazandırılmasında önemli role sahip olan çok kültürlü psikolojik danışma eğitimi modellerine (ayrı ders modeli, bütünleştirme modeli, alan uygulaması modeli) ilişkin kısaca bilgi verilmiştir. Son olarak bu modeller ışığında, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programlarına ders konulması durumunda bu derslerin içeriğinin ve öğrenme ve öğretme süreçlerinin nasıl yapılandırılabilirliğine, psikolojik danışman adaylarına nasıl uygulama fırsatı yaratılabilirliğine ve çok kültürlü psikolojik danışman yeterliklerinin eğitim programının tüm öğeleri aracılığıyla nasıl kazandırılabilirliğine dair bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: çok kültürlü psikolojik danışma eğitimi, çok kültürlü psikolojik danışma yeterlikleri, rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programları

Abstract: Multicultural counseling has gained an important place in counselor education since the role of culture in counseling process was comprehended. Sensitivity to diversity as accepted one of the main counselor competencies is tried to be provided by counselor education programs through various models in USA and in many other countries. It is believed that counselor education programs in Turkey should also take steps in this matter. In the present study, how multicultural counseling training can be accommodated within Turkish guidance and counseling undergraduate programs and how multicultural counseling competencies can be gained were elaborated. In this respect, first, the client and the counselor candidate profiles in Turkey were evaluated through a cultural perspective. Later, multicultural counselor competencies and their importance in counseling training were briefly underscored. In the context of multicultural counseling training, the levels counselor education programs have passed through were briefly defined. Information about multicultural counseling training models (separate course, integration and infusion and areas of concentration) that have significant role in teaching multicultural counseling competencies were briefly provided. Finally, in the light of these models some suggestions were provided about how in case of integrating a course into guidance and counseling bachelor programs this course's content and learning and teaching process can be designed, how practicum opportunities can be provided to counselor candidates and how multicultural competencies can be gained through all elements of the programs.

Keywords: multicultural counseling training, multicultural counseling competencies, guidance and counseling undergraduate program

¹ Doç.Dr. Ege Üniversitesi, İzmir, E-posta: yelda.kagnici@ege.edu.tr

Danışan ve psikolojik danışman psikolojik danışma sürecinin iki temel değişkenidir ve bilindiği üzere sürecin etkililiğinde hem danışana (örn., yardım almaya ilişkin motivasyon, kişilik özellikleri, ruh sağlığı, sosyal destek vb.) hem de psikolojik danışmana (örn., eğitim düzeyi, yeterliliği, kişilik özellikleri vb.) ait birçok faktör rol oynamaktadır. Kültürel özellikler de bu faktörler arasında yer alan en önemli değişkenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Hem danışanın hem de psikolojik danışmanın sahip olduğu kültürel özelliklerin psikolojik danışma sürecinde kritik bir öneme sahip olduğu bilinmektedir.

Kültürün psikolojik danışma sürecindeki kritik önemi yaklaşık 50 yıldır profesyonel yardım mesleklerinin üzerinde odaklandığı konulardan biri olmuştur. Post modernist dünya görüşüne sahip olan, gerçekliğin sosyal olarak yapılandırıldığını ve büyük ölçüde insanların yaşadıkları koşulların bir işlevi olduğunu ileri süren yapılandırmacı yaklaşımın (Corey, 2005) da ruh sağlığı alanında çok kültürlülük konularının ele alınmasında etkileri olmuştur. Bu yaklaşım bireylerin gerçekliklerinde ve doğrularında kültürün rolünün altına çizen özelliği ile psikolojik danışma sürecinde danışanların kültürüne uygun yöntemlerin seçilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır. Nitekim kültürel azınlıklara sunulan hizmetlerin sorgulanması sonucunda da, bu alanda çalışan uzmanların farklı kültürlerden danışanlara uygun hizmet sunma konusunda yeterli donanıma sahip olmadıkları fark edilmiştir (Sue, Ivey ve Pedersen, 1996). Bunun üzerine, çok kültürlü psikolojik danışma konusunda çalışmalara hız verilmiştir. İlk yıllarda daha çok azınlık gruplarının ihtiyaçları ile ortaya çıkan ancak daha sonraki yıllarda gey ve lezbiyenler, yaşlı ve engelli bireyler gibi daha geniş bir danışan profilini kapsar hale gelen çok kültürlü psikolojik danışma yaklaşımı (Ponterotto, 2008), günümüzde başta Amerika olmak üzere birçok ülkede psikolojik danışman eğitiminde yerini almıştır. Hatta psikolojik danışma programlarında çok kültürlülüğü ele alan en az bir dersin yer alması Psikolojik Danışma ve İlgili Eğitim Programları Akreditasyon Kurulu (Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs, CACREP) ve Amerikan Psikologlar Derneği (American Psychological Association, APA) tarafından zorunlu kılınmıştır (Utsey, Gernat ve Bolden, 2003; Akt., Chae, Foley ve Chae, 2006).

Türkiye’de de çok kültürlü psikolojik danışma ve psikolojik danışman eğitimindeki yeri üzerinde çalışılmaya başlanan bir konu olmaya başlamıştır (Bektaş, 2006, 2007, 2009; Erdur Baker, 2007; Koç, 2003; Kağnıcı, 2011a, 2011b, Kararımak, 2008) ve Yeşilyaprak’ın (2009) da belirttiği gibi psikolojik danışma alanında beklenen değişimler arasında

önemli bir yere sahip olmaya devam edecektir. Bu konudaki çalışmaların hız kazanıyor olması göz önünde bulundurulduğunda önümüzdeki yıllarda Türkiye’deki Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) alanı uzmanlarının kültüre duyarlı psikolojik danışmanlar yetiştirmek için eğitim programlarında bir takım değişiklikler yapmak durumunda kalmaları kaçınılmaz görünmektedir. Bu bağlamda bu makalede ilk olarak Türkiye’deki danışan ve psikolojik danışman adaylarının profiline dair kültürel bir bakış açısı sunulmaya çalışılmış, daha sonra çok kültürlü psikolojik danışman yeterlikleri üzerinde kısaca durularak çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminde yer alan bazı temel modeller ışığında psikolojik danışman adaylarına çok kültürlü psikolojik danışman yeterliklerinin nasıl kazandırabileceği irdelenmiştir.

Kültürel Bağlamda Türkiye’deki Danışan ve Psikolojik Danışman Adayları Profiline Genel bir Bakış

Psikolojik yardım arama davranışı bilindiği üzere ruh sağlığı alanında sıklıkla incelenen konular arasında yer almaktadır. Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalar bireylerin psikolojik yardım arama davranışında gözle görülen sıkıntıları olduğunu işaret etmektedir. Genel eğilime bakıldığında bireyler herhangi bir sorun yaşadığında ilk olarak aile üyelerinden, daha sonra arkadaşlarından ve en son ruh sağlığı uzmanlarından yardım almaktadır. Bu durum hem gençlerde (Erkan, Özbay, Çankaya ve Terzi, 2008; Koydemir, Erel, Yumurtacı ve Şahin, 2010; Topkaya ve Meydan, 2011), hem de yetişkinlerde (Arslantaş, 2000; Arslantaş, Dereboy, Aştı ve Pektekin, 2011; Topkaya ve Kağnıcı, 2012) paralellik göstermektedir.

Yapılan çalışmalar ruh sağlığı uzmanlarının başvuru alan son kaynak olmasının sebepleri arasında, bireyin bir problemi için yardım araması nedeniyle başkaları tarafından olumsuz bir şekilde yargılanacağı korkusu olarak tanımlanan *sosyal damgalanma* korkusu (Deane ve Chamberlain, 1994), yardım alacağına dair düşük beklenti algısı diğer bir ifade ile danışanın psikolojik danışma sürecinden yeterli düzeyde faydalanacağına dair bir beklentisinin olmaması ve nereden nasıl yardım alacağını bilememesi gibi pratik engellerin olduğunu göstermektedir (Bicil, 2012; Topkaya ve Kağnıcı, 2012). Tedavinin güvenilirliği, ihtiyaçların fark edilmesi ve itibarı kaybetme ruh sağlığı hizmeti aramada kültürel engeller arasında yer almaktadır ki (Kung, 2004) sınırlı sayıda da olsa Türkiye’de yapılan çalışmalarda da yardım arama davranışına yönelik kültürel engellerle karşılaşıldığı görülmektedir. Bu veriler ışığında psikolojik danışma yardımı alma

konusunda kültürel engelleri aştıktan sonra ruh sağlığı uzmanlarına başvurabilen bir danışan profili ile karşı karşıya kalındığı söylenebilir.

Kültür sadece yardım almaya karar verme aşamasında değil psikolojik danışma sürecinin bütününde yani danışan ve psikolojik danışman arasındaki ilişkide, problemin tanımlanmasında, tedavi planının oluşturulmasında, müdahale yöntemlerinin seçiminde ve izleme çalışmalarında da etkili bir öğedir (Vontress, 2002). Bir takım engelleri aşarak yardım almaya gelen danışanların, örneğin abisinin ölümünden sonra yengesiyle evlenmek zorunda kalan bir gencin, cinsel yönelimini saklamak zorunda kalan bir yetişkinin veya mezhep ayrılığı nedeniyle bir araya gelemeyen çiftlerin, karşılarında yaşadıklarına kültürel bir empati ile yaklaşabilecek, problemlerin temelindeki kültürel faktörleri fark edebilecek ve kültüre duyarlı müdahale yöntemleri kullanabilecek uzmanlar bulmak istemeleri kaçınılmaz görünmektedir.

Psikolojik danışman adayları açısından incelendiğinde ise psikolojik danışman adaylarının Türkiye gibi farklı kültürel geçmişlere sahip bireylerin yaşadığı bir ülkede yetiştiklerini söylemek mümkündür. Ancak Türkiye’de kültürel farklılıklara duyarlılık henüz yeteri kadar çalışan bir araştırma konusu olmadığından, psikolojik danışman adaylarının farklı kültürel özelliklere sahip danışanlarla çalışma konusunda neler yaşadığına dair araştırma bulgularına rastlanılamamıştır. Bu noktada önemle üzerinde durulması gereken bir soru ortaya çıkmaktadır: “Türkiye’de farklılıklara bakış açısı nasıldır ve bu bağlamda bu ülkenin çocukları, gençleri nasıl bir ortamda yetişmektedir?” Bu konuda her ne kadar Türkiye’nin kültürel mirasında “kim olursan ol gel” bakış açısı yer alsada günlük yaşamda zaman zaman farkında olarak ya da olmayarak bazı basmakalıp ifadelerin halk arasında kullanıldığı, hoşgörü konusunda da bazı sıkıntılar yaşandığı görülmektedir. Renkli giyinmeyi seven, bol takı kullanmaktan hoşlanan, dans etmeye meraklı kız çocuklarına “çingene” diye hitap edilmesi veya futbol sahalılarında beğenilmeyen bir karar nedeniyle daha çok hakaret mahiyetinde hakeme takılan isim aşına olunan örneklerdendir. Bu gibi yaşantıları çoğaltmak mümkündür. Artan terör olayları nedeniyle Kürt kökenlilere tepkili olmak, Alevilerin evlerini işaretlemek, Ermeni bireylere yönelik saldırgan davranışlar, politik görüş ayrılığı nedeniyle bireyler arasındaki aşırı kutuplaşma, bir seri katilin cinayetine kurban giden travestinin haber bültenlerinde sayısal veri olarak bile yer almaması son yıllarda medyaya yansıyan haberler arasındadır. Kendileri farklı kültürel özelliklere

sahip kişilere karşı önyargılı olmasalar da psikolojik danışman adaylarının bu tip yaşantılara tanıklık ederek büyümüş olabileceklerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Görüldüğü gibi bir yanda farklı kültürel geçmişlere sahip olduğu düşünülen ve çeşitli kültürel engellerle baş ederek psikolojik danışma sürecine gelen danışanlar, diğer yanda ise kültürel farklılıklara yönelik çeşitli önyargılardan dolayı veya dolaysız olarak etkilenmiş olabileceği varsayılacak psikolojik danışman adayları bulunmaktadır. Bu noktada başka bir soru daha önem kazanmaktadır. O da “Psikolojik danışmanın bu iki temel değişkeni sağlıklı bir şekilde nasıl bir araya gelebilir ve psikolojik danışma süreci nasıl etkili bir şekilde yürütülebilir?” sorusudur. Bu bağlamda psikolojik danışmanın sahip olması gereken yeterliliklerin önemi daha da belirginleşmektedir.

Çok Kültürlü Psikolojik Danışman Yeterlilikleri

Psikolojik danışman adayları eğitimleri sırasında koşulsuz kabul, empati ve saygınlık olarak tanımlanan terapötik koşulları ve yetkin bir psikolojik danışmanın sahip olması gereken kişilik özelliklerini (örn., esneklik, hoşgörü) öğrenirler. Ancak tüm bunların psikolojik danışman adayları tarafından ne kadar içselleştirilmiş, ne kadar sorgulanmış, ne kadar hayata geçirilmeye hazır olduğu üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu kavramlar kitaptan okunduğunda çok anlaşılır olan ancak gerçek hayatta uygulanması hiç de o kadar kolay olmayan kavramlardır ve kendini en çok uygulamada gösterdiği söylenebilir. Kültürel duyarlılığa, empatiye, koşulsuz kabule sahip olması gerektiğini çok iyi bilen psikolojik danışman adayları kendinden farklı bir danışanla psikolojik danışma sürecine girdiğinde tüm bu bildiklerini hayata geçirmekte zorlandığını görebilir. Danışanla iletişim kurarken, danışanın sorununu kavramlaştırırken veya tedavi planı hazırlarken kendini kendi kültürel geçmişinden ve kendi doğru ve yanlışlarından etkilenirken bulabilir. Homoseksüellik konusunda toleransın çok düşük düzeyde olduğu bir ailede veya çevrede büyümüş olan bir psikolojik danışman adayının cinsel yönelimi konusunda kafası karışık olan bir danışan için zihninde bir çalışma planı hazırlarken aklından geçen ilk müdahalelerden birinin danışanı heteroseksüel deneyimlere yönlendirme isteği olması buna bir örnektir. Başka bir örnek de babaannesi veya dedesinin Ermeniler ile ilgili olumsuz görüşlerini duyarak büyüyen bir psikolojik danışman adayının ibadetlerini yerine getirmede yaşadığı sıkıntıları anlatan bir Ermeni danışanı dinlerken Ermenilerle ilgili daha önce duyduklarının etkisini tam olarak bir kenara koyamaması olabilir.

Psikolojik danışman eğitiminde bu gibi örneklerle karşılaşmak kaçınılmazdır ve etkili bir süpervizyon süreci eşliğinde deneyimsiz psikolojik danışmanların bu durumlarla baş etmelerine yardımcı olmak elbette mümkündür. Ancak bu örneklerin çoğaldığı, etkili müdahalelerin yapılamadığı durumlarda potansiyel bir riskin oluşabileceği göz önünde bulundurulmalıdır ki bu risk *kültürel olarak hapsolmuş psikolojik danışmanların* yetişmesidir. Diğer bir ifadeyle gerçeği bir dizi kültürel varsayım ve kalıplaşmış yargılara göre tanımlayan, bireyler arasındaki kültür farklılıkları göz ardı eden, kendi görüşünün tek gerçek ve meşru görüş olduğuna inanan psikolojik danışmanların yetişmesi riskidir (Wrenn, 1962; Akt., Pedersen, 2002). Bunun önüne geçmek için psikolojik danışman eğitimcilerinin psikolojik danışman adaylarına çok kültürlü psikolojik danışma yeterliklerini kazandırmaya öncelik vermesinin son derece isabetli olacağı düşünülmektedir.

Çok kültürlü psikolojik danışman yeterlikleri a) kendi değerleri, varsayımları ve önyargılarının farkında olmak, b) farklı kültürlere mensup danışanların dünya görüşlerini anlamak ve c) farklı müdahale yöntemleri ve tekniklerini uygulamayı kapsamaktadır. Ayrıca bu üç yeterlik kendi içinde inançlar ve tutumlar, bilgi ve beceri olmak üzere ayrı boyutta ele alınmaktadır (Sue, Arredondo ve McDavis, 1992). Bu bağlamda psikolojik danışmanın kültürel farklılıklara sahip danışanlarla etkili bir psikolojik danışma ilişkisi yürütebilmesi için danışanın farklı bir kültürel geçmişe sahip olduğunu ve var olan sorunlarını bu çerçeveden değerlendirme olasılığının bulunduğunu fark etmesine yardımcı olacak *kültürel farkındalığa*, danışanı daha iyi anlayabilmek ve sorunlarını kavramlaştırabilmek için *kültürel bilgiye* ve danışanların kültürlerine duyarlı uygun müdahale yöntemleri ve teknikleri kullanabilmek için de *kültürel beceriye* sahip olması gerekmektedir. Psikolojik danışmanın sahip olması gereken bu yeterlikleri kazandırmak için de eğitim programlarında çok kültürlü psikolojik danışma eğitimine yer açmak gerekmektedir.

Çok Kültürlü Psikolojik Danışma Eğitimi

Çok kültürlü psikolojik danışma eğitimi başta Amerika olmak üzere birçok ülkede psikolojik danışman eğitiminde yerini almıştır. Ancak bunun gerçekleşmesi psikolojik danışman eğitim programlarının çok kültürlü psikolojik eğitiminde belli aşamalardan geçmesiyle mümkün olmuştur. D'Andrea ve Daniels (1991) tarafından betimlenen bu aşamalardan kısaca bahsetmenin sürecin çok başında olan psikolojik danışman eğitimcilerine bir bakış açısı sunabileceği düşünülmüştür. Gelişimsel

bir bakış açısı ile irdelenen çok kültürlü psikolojik danışma eğitimi süreci a) *kültürel hapsolme düzeyi* ve b) *psikolojik danışman eğitiminin özenlilik düzeyi* olarak tanımlanan iki temel düzeyde psikolojik danışma programlarında yer almaktadır.

Kültürel hapsolme düzeyi çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin psikolojik danışma programlarında hemen hemen hiç yer almadığı programları işaret etmektedir. Çok kültürlülük konusunda çok az bilgiye ve deneyime sahip olan psikolojik danışman eğitimcilerinden oluşan bu düzeyde iki temel aşama yer almaktadır. *Kültürel yerleşiklik* aşaması ve *kültürler arası uyanış* aşaması. İlk aşama olan *kültürel yerleşiklik* aşamasında yer alan psikolojik danışman eğitimcileri dersleri için özenli bir şekilde hazırlıklar yapan ve öğrencilere öğretici deneyimler sunan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu kişilerin farklı kültürel gruplara mensup danışanların ruh sağlığı ihtiyaçlarına eğitimlerinde yer vermediği görülmektedir. Bu grupta yer alan eğitimcilerin içtenlik, empati ve koşulsuz kabul gibi temel terapötik koşulların kültürel, ırksal veya sosyoekonomik farklılıklara sahip olan danışanlarla çalışmak için yeterli olduğuna dair varsayımları olduğu görülmektedir. İkinci aşama olan *kültürler arası uyanış* aşamasındaki programlarda yer alan psikolojik danışman eğitimcileri ise geleneksel yaklaşımların farklı kültürel özelliklere sahip danışanlarla çalışırken bazı sınırlılıkları olduğunu kabul etmeye başlayan ve henüz öncelikle kendi farkındalık, bilgi ve becerilerini geliştirme noktasında olan kişiler olarak tanımlanmaktadır.

Psikolojik danışman eğitiminin özenlilik düzeyi olan ikinci düzey, kültürel değişkenlerin psikolojik danışma sürecindeki önemini kabul edildiği ve psikolojik danışman adaylarına sistematik bir şekilde çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin verildiği düzeydeki programları işaret etmektedir. Bu düzeyin *kültürel bütünlük* olarak isimlendirilmiş olan ilk aşamasında çok kültürlü psikolojik danışmaya dair derslerin eğitim programlarına konulduğu, *aşılama* olarak isimlendirilen ikinci aşamasında ise çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin tüm eğitim programının içine yerleştirildiği görülmektedir. Bu son aşamada yer alan eğitim programları programa sadece bazı dersler ekleyerek çok kültürlü psikolojik danışma yeterliklerinin kazandırılmasının mümkün olmadığını savunan programlardır (D'Andrea ve Daniels, 1991).

Bu yaklaşım doğrultusunda değerlendirildiğinde çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminin ikinci düzeyde yer aldığı görülen Amerika'da bu yeterliklerin ayrı ders modeli, bütünleştirme modeli ve alan uygulaması modeli olmak üzere çeşitli modeller ile kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir

(Chae, Foley ve Chae, 2006). Bu modeller içinde en yaygın kullanılan *ayrı ders modelinde*, bu yeterlikler eğitim programında ayrı bir ders okutulmuş olarak kazandırılmaktadır. *Bütünleştirme modelinde* çok kültürlü psikolojik danışma eğitimi eğitimin temel öğelerinden biri olarak ele alınarak tüm psikolojik danışman eğitim programına yayılmaktadır. *Alan uygulaması modeli* ise öğrencilerin gerekli dersleri aldıktan sonra alan uygulamasını farklı kültürel ortamlarda yapmalarını içermektedir.

Türkiye’de Çok Kültürlü Psikolojik Danışman Eğitiminin Hayata Geçirilmesi

Türkiye’de de ilk olarak psikolojik danışma ve rehberlik programlarının çok kültürlü psikolojik danışma eğitiminde ne düzeyde olduğunun saptanmasının önemli olduğu görülmektedir. Şu anki koşullarda psikolojik danışma ve rehberlik programlarının henüz ikinci düzeyde yer aldığını ileri sürmek çok gerçekçi gözükmemektedir. Bu nedenle harekete geçmek için bir adımın atılması gerekmektedir. Tüm bu modeller ışında lisans programlarında neler yapabileceği, bu modellerin nasıl hayata geçirebileceği üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu bağlamda her bir modelin pratikte nasıl uygulanabileceğine dair sırasıyla bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Amerika’daki birçok psikolojik danışman eğitim programında *ayrı ders modelinin* yaygın olduğu görülmektedir (Chae, Foley ve Chae, 2006). Yapılan çalışmalar bu modelin çok kültürlü yeterlikleri kazandırmada etkili olduğunu da ortaya koymuştur (Castillo, Brossart, Reyes, Coneley ve Phoummarath, 2007; Murphy, Park ve Lonsdale, 2006; Neville Heppner, Louie, Brooks ve Baker, 1996; Seto, Young, Becker ve Kiselica, 2006). Türkiye’nin koşulları göz önünde bulundurulduğunda RPD lisans eğitim programları için de ilk adımın eğitim programına ilgili dersleri yerleştirmek olduğu düşünülmektedir ki bu tip derslerin (örn., çok kültürlü psikolojik danışma, kültür ve psikolojik danışma v.b.) eğitim programlarında yer alması gerekliliğine dair öneriler (Bektaş, 2006, 2007; Kağnıcı, 2011a; Kararımak, 2008) de yeni değildir. Ancak Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) 2007 yılında a) alan bilgisi ve becerileri, b) öğretmenlik meslek bilgisi ve c) genel kültür olmak üzere üç temel “öğretmenlik yeterlik alanı” temel olarak oluşturduğu, daha önceki programda yer alan uygulamalı derslerin bile programdan çıkartıldığı bir eğitim programına sahip olan RPD lisans programının yapısının değiştirilmesi veya standartlarının artırılması pek mümkün görülmemektedir. Ayrıca, programda yenileme çalışmaları yapılmak istense bile, beş temel ders (Eğitim Felsefesi, Türk Eğitim Tarihi, Bilim

Tarihi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Sınıf Yönetimi) ve yedi seçmeli ders dışında programda değişiklik yapma konusunda anabilim dallarının inisiyatiflerinin bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda bu tür derslerin sadece seçmeli dersler kanalıyla programda yer alabileceği açıktır. Ancak bu tür derslerin seçmeli ders olması durumunda bazı öğrencilerin bu dersleri alamayacak olması bir dezavantaj olarak ortaya çıkmaktadır.

Psikolojik danışman adaylarına çok kültürlü psikolojik danışma yeterlikleri kazandıracak bir dersin seçmeli ders olarak olsa da programa dahil edilmesi durumunda içeriğinin ve işleyişinin iyi yapılandırılması gerekmektedir. İçerik olarak ele alındığında Amerika’da 2000’li yıllardan itibaren psikolojik danışman eğitimindeki çok kültürlü psikolojik danışma derslerinde dört temel alana odaklanıldığı görülmektedir. Bunlar a) ırksal ve etnik kimliğin rolü, b) kültürleşme, c) dünya görüşünün psikolojik danışma sürecindeki rolü ve d) danışanların ruh sağlığı hizmeti ihtiyaçlarını giderme konusunda hesap verebilirliktir (psikolojik danışman yeterlilikleri) (Ponterotto, 2008). Bu temel alanlar, Türkiye’deki programlara da bir bakış açısı sunacak niteliktedir. Örneğin kültürün psikolojik danışma sürecindeki yeri, çok kültürlü psikolojik danışman yeterlikleri, ilgili kuramlar ve uygulamaları ve kültürleşme gibi konular ders içeriğinde yer alması gereken alanlardır. Ancak içeriğin yapılandırılmasında Türkiye’nin koşullarının da göz önünde bulundurulmasının gerekli olduğu görülmektedir. Nitekim Kağnıcı (2011a) tarafından yürütülen araştırmada kültüre duyarlı psikolojik danışma dersini alan psikolojik danışman adaylarının dersin daha etkili olması için sunduğu en çarpıcı öneri yerelleşmeye önem verilmesi olmuştur. Bu önerinin dikkate alınması sonucunda yeniden yapılandırılan dersin içeriğine “Türkiye’deki Kültürel Çeşitlilik” konusu eklenerek öğrencilerin farklı kültürel gruplar hakkında sunum yapmalarına olanak sağlanması neticesinde psikolojik danışman adaylarının gerek farkındalık gerekse bilgi boyutunda daha fazla gelişim kaydettikleri sonucuna ulaşılmıştır (Kağnıcı, 2011b).

Dersin işleyişi ele alındığında ise bu gibi derslerin işleyişinde farklı yöntemlerin denendiği, bu yöntemler arasında yaşantısal öğrenmenin yeterliliklerin kazandırılmasında önemli bir role sahip olduğu görülmektedir (Constantine, Miville ve Kindaishi, 2008; Kağnıcı, 2011a, 2011b; Villalba ve Remond, 2008). Yaşantısal öğrenme kapsamında çeşitli yöntemler yer almaktadır. Rol oynama, oyun oynama, eğitim videoları seyretme, kültürler arası görüşmeler yapma, kültürel otobiyografiler yazma, kültürel genogram hazırlama, günlük tutma, film seyretme bu yöntemlerden bazılarıdır. Bunlar içinde

özellikle günlük tutmanın, çok kültürlü genogram hazırlamanın, film izlemenin ve psikolojik danışman adaylarının görüşlerini yansıtan ödev hazırlatmanın kimlik gelişimi ve kültürleşme konusunda farkındalık kazandırmada etkili olduğu (Vazquez ve Garcia-Vazquez, 2003), ayrıca küçük ve büyük grup tartışmalarının, çok kültürlü kuramlar ve psikolojik danışma dışındaki alanlar hakkında okumalar yapmanın, yaşantısal deneyimlerin ve sunumların da önemli katkılarına olduğu vurgulanmaktadır (Alvarez ve Miville, 2003). Benzer bir şekilde rol oynamanın da psikolojik danışmanların kültürel farkındalık ve duyarlılıklarının artmasında etkili olduğu görülmektedir (Rapisarda, Jencius ve McGlothlin, 2011).

Yine bu yöntemler içinde yer alan *yaşantısal oyun* bilginin deneyimsel öğrenme yoluyla aktarılması için alternatif bir yöntemdir. Psikolojik danışmanların farkındalık, bilgi ve becerisini geliştirmek için geliştirilmiş çeşitli yaşantısal oyunlar bulunmaktadır. Örneğin psikolojik danışmanın farkındalık düzeyini arttırmak için tasarlanmış oyunlardan biri bireylerin kültürel sosyal yapısını, kültürel gruplar arası farklılıkları, kültürün insan davranışı üzerindeki etkisini öğrenme ve deneyim kazanmalarına yardımcı olmak amacıyla tasarlanmış Bafa Bafa'dır (Hosftede ve Pedersen, 1999). Bafa Bafa yaşantısal oyunlar içinde en yaygın olarak kullanılanlardan biridir. İki farklı kültürün buluşmasının bir benzeşimi olan Derdyalılar oyununun da etkili sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür (Bkz., Kağnıcı, 2011a, Kağnıcı 2011b). Oyunlar aracılığıyla psikolojik danışmanlar farklı kültürel ortamlarda yaşama deneyimi kazanmakta ve bu da öğrenmenin daha kalıcı ve etkili olmasına yol açabilmektedir. Bu bağlamda psikolojik danışman adaylarının yaşantısal öğrenme aracılığıyla böyle bir deneyimden geçirmek uygun olacaktır. Literatürde farklı oyunlar bulunmakla birlikte kültüre uygun oyunların ortaya konması da mümkündür.

Kullanılabilecek bir diğer yöntem ise *kültürel daldırma* (cultural immersion). Kültürel daldırma eğitimi bireyleri kendi kültürlerinden farklı bireylerle doğrudan karşı karşıya etkileşim olanağı sağlayan yaşantısal bir deneyimdir (Ridley, Mendoza ve Kanitz, 1994). Bu yöntemde psikolojik danışman adayları daha önce çok az deneyimlerinin ve aşinalıklarının olduğu ya da hiç olmadığı kendininkilerden farklı bir takım kültürel faktörlere (etnik köken, din, cinsel yönelim vb) sahip bir grup kişinin yer aldığı ortamlarda belirli bir süre geçirmekte ve bu kültürel ortamı gerçek ortamlarında anlama fırsatı bulmaktadır. Gerçek bir yaşam deneyimi sunması yönüyle bu yöntem bireylerin kültürel anlayış ve empatilerinin

gelişmesine katkı sağlamaktadır (Canfield, Low ve Hovestadt, 2011). Var olan geleneksel öğrenme ortamlarının genellikle bilişsel öğrenme odaklı olması (Toporek ve Reza, 2001), bilişsel öğrenme yolu ile kazanılan kültürel farkındalık ve bilginin entelektüel bir düzeyde kalması ve öğrencinin kültürel yeterlik kazanma becerilerini sınırlaması (Tomlinson-Clarke ve Clarke, 2010) göz önünde bulundurulduğunda, psikolojik danışman adaylarına duygusal ve davranışsal öğrenme ve değişim şansı sunması bu yöntemi güçlü kılmaktadır. Ancak, bu yöntemin etkili olabilmesi için bazı önemlerin alınması da gerekmektedir. Arthur ve Achenbach (2002) özellikle güvenli, yapılandırılmış ortamların seçilmesinin önemli olduğunu altını çizmiştir. Canfield, Low ve Hovestadt (2011) de benzer şekilde olası güvenlik, yasal ve etik konuların titizlikle göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

Her ne kadar yaşantısal öğrenme yöntemleri ile desteklense de sadece ders aracılığıyla çok kültürlü psikolojik danışman yeterliklerinin tümünü psikolojik danışman adaylarına kazandırmak pek mümkün olmamaktadır. Bu tür dersler psikolojik danışman adaylarına farkındalık ve bilgi boyutunda yeterlilik kazandırsa da (örn., Kağnıcı, 2011a) beceri boyutunda yeterlilik kazanmak için psikolojik danışman adaylarının mutlaka uygulama içinde yer alması gerekmektedir. RPD lisans programı incelendiğinde "Kurum Deneyimi", "RPD Alan Çalışması", "Topluma Hizmet Uygulamaları", "Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamaları" gibi derslerin psikolojik danışman adaylarına uygulama içinde bulunma fırsatı sağladığı görülmektedir. Örneğin "Kurum Deneyimi", "RPD Alan Çalışması" ve "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersleri kapsamında psikolojik danışman adaylarını kültürel farklılığa sahip bireylerin olduğu ortamlarda (örn., Yoğun göç almış bölge okulları) hizmet sunmaları konusunda cesaretlendirmek öğrencilere uygulama fırsatı sunma açısından yapılabilecekler arasındadır. Yine "Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamaları" dersi kapsamında psikolojik danışman adaylarını farklı kültürel özelliklere sahip danışmanlara psikolojik danışma hizmeti sunma konusunda teşvik etmek de diğer bir yol olarak görülebilir. Tüm bu dersler ilgili dersi yürüten öğretim üyelerinin gözetiminde yürütüldüğünden, olası sıkıntıların veya zorlukların en az düzeye indirilebilecek olması deneyimsiz psikolojik danışman adaylarına da avantaj sağlayacaktır. Aynı zamanda bu tip uygulamalar psikolojik danışman eğitimcilerine *alan uygulaması modelini* de hayata geçirme olanağı sunabilecektir.

Her ne kadar gerek ayrı modeli gerek ise alan uygulaması modeli ile önemli adımlar atabilecek olsa da psikolojik danışman eğitimcilerin asıl

amacı *bütünleşme modelinde* olduğu gibi çok kültürlü psikolojik danışman yeterliklerini eğitim programının tüm öğeleri aracılığıyla kazandırmayı hedeflemek olmalıdır. Psikolojik danışman adaylarının kültürün psikolojik danışma sürecindeki rolünü kavramasının sağlanması amacıyla özellikle “Rehberlik ve Psikolojik Danışma”, “Psikolojik Danışma Kuramları”, “Grupla Psikolojik Danışma”, “Psikolojik Danışma Becerileri” ve “Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamaları” derslerinde bu konuların üzerinde durulmalı, ilgili derslerin içeriği kültürel bir bakış açısı ile de zenginleştirilmelidir. Örneğin “Psikolojik Danışma Becerileri” dersinde duygu yansıtma becerisi üzerinde çalışıldığında, duyguları sorulduğunda danışanların genellikle yaşadıkları olayları veya olay ile ilgili düşüncelerini anlattıklarına değinmek ve psikolojik danışman adaylarının nasıl bu durumun üstesinden gelebileceği üzerinde durmak basit bir örnek olmakla beraber

kültürel bakış açısı kazandırmak adına son derece önemlidir.

Sonuç

Bu çalışmada çok kültürlü psikolojik danışma eğitimine RPD lisans programlarında nasıl yer açılabileceği ve psikolojik danışman eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu düşünülen çok kültürlü psikolojik danışman yeterliklerinin nasıl kazandırılabilirliğine dair bazı somut ve işlevsel olduğu düşünülen önerilerde bulunulmuştur. Sonuç olarak, hali hazırda yardım alma konusunda en son seçenek olarak sağlık hizmeti sunan uzmanlara başvuran bireylere etkili bir psikolojik danışma hizmeti sunabilecek, yetkin bir psikolojik danışmanın sahip olması gereken tüm yeterliklerle donatılmış psikolojik danışmanlar yetiştirmenin psikolojik danışman eğitimcilerinin en temel sorumluluğu olduğu bilinciyle hareket edilmesinin çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Arslantaş, H., Dereboy, İ.F., Aştı, N. & Pektekin, Ç. (2011). Yetişkinlerde profesyonel psikolojik yardım arama tutumu ve bunu etkileyen faktörler. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 17-23.
- Arthur, N. & Achenbach, K. (2002). Developing multicultural counseling competences through experiential learning. *Counselor Education & Supervision*, 42, 2-14.
- Alvarez, A. N., & Miville, M. L. (2003). Walking a tightrope. In D. B. Pope Davis, H. L. K. Coleman, W. M. Liu & R. L. Toporek (Eds.), *Handbook of multicultural competencies in counseling and psychology* (pp. 528-545). California: Sage Publications.
- Bektaş, D. Y. (2006). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlikleri ve psikolojik danışman eğitimindeki yeri. *Ege Eğitim Dergisi*, 1, 43-59.
- Bektaş, D. Y. (2007). *Psikolojik danışman eğitiminde kültüre duyarlı psikolojik danışman yeterliklerinin yeri*. 9. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 17-19 Ekim İzmir.
- Bektaş, D. Y. (2009). *Kültüre duyarlı psikolojik danışma dersi. Bir uygulama örneği*. 10. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 21-23 Ekim, Adana.
- Bicil, B. (2012). *Yetişkinlerin psikolojik yardım arama niyetlerinin incelenmesi: İzmir İli örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Canfield, B. S., Low, L. & Hovenstadt, A. (2009). Cultural immersion as a learning method for expanding intercultural competencies. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families* 17(4), 318-322.
- Castillo, L.G., Brossart, D.F., Reyes, C.J., Conoley, C.W., & Phoummarath, M.J. (2007). The influence of multicultural training on perceived multicultural counseling competencies and implicit racial prejudice. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 35, 243-254
- Chae, M., Foley, P. F., & Chae, S. Y. (2006). Multicultural competence and training: An ethical responsibility. *Counseling and Psychology Journal*, 3, 71-80.
- Constantantine, M. G., Miville, M. L., & Kindaichi, M. M. (2008). Multicultural competence in counseling psychology practice and training. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds). *Handbook of counseling psychology (4th Ed., pp.141-158)*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Corey, D. (2005). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuram ve uygulamaları* (Çev. T. Ergene) Ankara: Mentis Yayınevi
- CD' Andrea, M. & Daniels, J. (1991). Exploring the different levels of multicultural counseling training in counselor education. *Journal of Counseling & Development*, 70, 78-85.
- Deane, F. P., & Chamberlain, K. (1994). Treatment fearfulness and distress as predictors of professional psychological help-seeking. *British Journal of Guidance and Counseling*, 22, 207-217.
- Demir, A., & Koydemir, S. (2005). *ODTÜ öğrencilerinde yardım arama davranışı*. 8. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 21-23 Eylül, İstanbul.
- Erdur-Baker, Ö. (2007). Psikolojik danışma ve kültürel faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 27, 109-122.

- Erkan, S., Özbay, Y., Çankaya, Z. C., & Terzi, Ş. (2008). *University students' problem areas and psychological help-seeking willingness*. International Congress of Counseling, 25-27 Nisan, İstanbul.
- Hofstede, G. J. & Pedersen, P. (1999). Synthetic cultures: Intercultural learning through simulation games. *Simulation & Gaming*, 30, 415-440.
- Kağnıcı, D. Y. (2011a). Teaching multicultural counseling: An example from a Turkish counseling undergraduate program. *Eurasian Journal of Educational Research*, 44, 118-128.
- Kağnıcı, D. Y. (2011b). *Psikolojik danışman adaylarının çok kültürlü farkındalık ve bilgi kazanımında yaşantısal öğretimin katkısı*. 11. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 3-5 Ekim, İzmir
- Kararımak, Ö. (2008). Çok kültürlülük, kültürel duyarlılık ve psikolojik danışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 532, 115-126.
- Kim, B. S. K., & Lyons, H. Z. (2003). Experiential activities and multicultural counseling competence training. *Journal of Counseling and Development*, 81, 400-408.
- Koç, Z. (2003). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yaklaşımı: Kuramsal bir açıklama. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-17.
- Koydemir-Özden, S. (2010). Self-aspects, perceived social support, gender, and willingness to seek psychological help. *International Journal of Mental Health*, 39(3), 44-60.
- Koydemir, S., Erel, Ö., Yumurtacı, D., & Şahin, G. N. (2010). Psychological help-seeking attitudes and barriers to help-seeking in young people in turkey. *International Journal of Advancement Counselling* 32(4), 274-289.
- Kung, W.V. (2004). Cultural and practical barrier to seeking mental health treatment for Chinese Americans. *Journal of Community Psychology*, 32 (1), 27-43.
- Murphy, M.J., Park, J., & Lonsdale, N.J. (2006). Marriage and family therapy students' change in multicultural counseling competencies after a diversity course. *Contemporary Family Therapy*, 25, 303-311.
- Neville, H.A., Heppner, M.J., Louie, G.E., Brooks, L., & Baker, G.E. (1996). The impact of multicultural training on White racial identity attitudes and therapy competencies. *Professional Psychology: Research and Practice*, 27, 83-89.
- Pedersen, P. B. (2002). Ethics, competence and professional issues in cross cultural counseling. In P.B. Petersen, W.J. Lonner, J.E. Tribble & J.G. Dragun (Eds.). *Counseling across cultures (5th Ed., pp. 3-28)*. Sage Publications.
- Ponterotto, J. G. (2008). Theoretical and empirical advances in multicultural counseling and psychology. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.). *Handbook of counseling psychology (4th Ed., pp.121-140)*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Rapisarda, C., Jencius, M. & McGlothlin, J. (2011). Master's students' experiences in a multicultural counseling role-play. *International Journal for the Advancement of Counselling (2011) 33:361-375*. DOI 10.1007/s10447-011-9139-z.
- Ridley, G. R., Mendoza, D. W., & Kanitz, B. E. (1994). Multicultural training: Reexamination, operationalization, and integration. *Counseling Psychologist*, 22, 227-289
- Seto, A., Young, S., Becker, K.W., & Kiselica, M.S. (2006). Application of the Triad Training Model in a multicultural counseling course. *Counselor Education and Supervision*, 45, 304-318
- Sue, D. W., Arrendondo, P. & McDavis, R. J. (1992). *Multicultural counseling competencies and standards: A call to professionals*. www.aca.org adresinden 4 Nisan 2007 tarihinde elde edildi.
- Sue, D. W., Ivey, A. E. & Pedersen, P. B. (1996). *A theory of multicultural counseling and therapy*. California: Brooks/Cole Publishing Company
- Tomlinson-Clarke, S.M. & Clarke, D. (2010). Culturally focused community-centered service learning: An international cultural immersion experience. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 38, 166-175.
- Toporek, R.L., & Reza, J.V. (2001). Context as a critical dimension of multicultural counseling. Articulating personal, professional and institutional competence. *Journal of Multicultural Counseling & Development*, 29 (1), 13-30.
- Topkaya, N. & Meydan, B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin problem alanları, yardım kaynakları ve psikolojik danışma alma niyetleri*. 11. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 3-5 Ekim, İzmir.
- Topkapı, N. & Kağnıcı, D.Y. (2012). Psikolojik yardım alma niyeti: Bir model testi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 27 (69), 101-117.
- Vazquez, L. A., & Garcia-Vazquez, E. (2003). Teaching multicultural competence in the counseling curriculum. In D. B. Pope Davis, H. L. K. Coleman, W. M. Liu & R. L. Toporek (Eds.), *Handbook of multicultural competencies in counseling and psychology* (pp. 546-561). California: Sage Publications.
- Villalba, J. A., & Redmond, R. E. (2008). Crash: Using a popular film as an experiential learning activity in a multicultural counseling course. *Counselor Education & Supervision*, 47, 264-276.
- Vontress, C. E. (2002). Culture and counseling. In W. J. Lonner, D. L. Dinnel, S. A. Hayes, & D. N. Sattler (Eds.), *Online Readings in Psychology and Culture* (Unit 10, Chapter 1), (<http://www.wvu.edu/~culture>) adresinden 12 Ocak 2006 tarihinde alınmıştır.
- Yeşilyaprak, B. (2009). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik alanının geleceği. Yeni açılımlar ve öngörüler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42 (1), 193-213.

Extended Summary

Accommodating Multicultural Counseling Training in the Guidance and Counseling Undergraduate Programs

D.Yelda KAĞNICI

The client and the counselor are the two main elements of counseling process and as known many factors both related to the client (e.g. motivation toward help seeking, personality factors, mental health) and the counselor (personality factors, education level, competency) play important roles in the effectiveness of this process. Cultural factors are accepted as one of the most important factors among these.

The critical role of culture in counseling process has been one of the topics professional helpers focus for 50 years. Post modernism and the social constructivism have also influenced the studies of multiculturalism in the mental health field by underlying the role of culture in constructing individual's own reality (Corey, 2005) and the importance of culture in selecting culturally appropriate intervention methods in the counseling process. Moreover, study results concerning the mental health services provided to culturally diverse clients also pointed out that mental health providers did not have required competencies to work effectively with these clients (Sue, Ivey, & Pedersen, 1996). As a result, studies about multicultural counseling have gathered pace. Including a course about multicultural counseling in the counseling programs has been mandated by Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs and American Psychological Association (Utsey, Gernat, & Bolden, 2003; cited in Chae, Foley, & Chae, 2006). Multicultural counseling and its role in counselor education has also become a topic that is examined in Turkey (Bektaş, 2006, 2007, 2009; Erdur Baker, 2007; Kağnıcı, 2011a, 2011b, Karairmak, 2008; Koç, 2003;) and as Yeşilyaprak (2009) mentioned multicultural counselor training will continue to have an important place among the expected changes in the counseling field in the near future. Therefore in order to train culturally sensitive counselors, counselor educators inevitably will have to make some changes in their programs.

An Overview about the Client and the Counselor Candidates in Turkey with a Cultural Perspective

Help seeking behavior is one of the topics that have been frequently examined in the mental health field. According to the results of the studies conducted in Turkey, when individuals experience a problem they first seek help from their family members, then from their friends and the mental health providers are the last resources to seek help. This tendency seems parallel among both adolescents (Erkan, Özbay, Çankaya, & Terzi, 2008; Koydemir, Erel, Yumurtacı & Şahin, 2010; Topkaya & Meydan, 2011) and the adults (Arslantaş, 2000; Arslantaş, Dereboy, Aştı & Pektekin, 2011; Topkaya & Kağnıcı, 2012). Among the reasons of this tendency, cultural barriers seem to play an important role. Based on these findings it can be said that the client profile in Turkey represents a group of people who asks for help after dealing within many cultural barriers. For these individuals expecting to find a profession who has cultural empathy, who is aware of underlying cultural factors in their problems and who can use culturally sensitive interventions seems inevitable.

In terms of counselor candidates, it can be said that they grow up in an area that accommodates cultural varieties. Here an important question emerges "What is the stance about differences in Turkey?" Although there is "Who ever you are, come" philosophy in Turkey's cultural heritage, recently intolerances towards differences have been observed. Although they may not be prejudiced towards any cultural group, the counselor candidates might be brought up observing these intolerances. In order to bring these two main elements, the client and the counselor together in a counseling relationship and expect effective outcomes, multicultural competencies are required.

Multicultural Counseling Competences and Multicultural Counseling Education

Multicultural counseling competencies briefly include a) being culturally aware, b) having cultural

knowledge and c) having culturally sensitive intervention skills (Sue, Arredondo & McDavis, 1992). As D'Andrea and Daniels (1991) pointed out different levels of multicultural counseling training in counselor education programs ranging from *the cultural encapsulation level* to *the conscientious level of counselor education* have been observed in USA throughout the history. As today it can be said that many programs in USA are in the upper level in which they guarantee that their students receive multicultural counseling training. For this aim many models are developed including *separate course*, *integration and infusion* and *areas of concentration* (Chae, Foley, & Chae, 2006).

Putting Multicultural Counseling Training in Practice in Turkey

When the multicultural counseling training level of Turkish counselor education programs examined it can be said that steps should be taken in order to give a start. In this regard separate course model seems feasible as the first step. Moreover, results of the studies (e.g. Castillo, Brossart, Reyes, Coneley, & Phoummarath, 2007; Murphy, Park, & Lonsdale, 2006; Neville Heppner, Louie, Brooks, & Baker, 1996; Seto, Young, Becker, & Kiselica, 2006) indicate that a single multicultural counseling course positively affect variables related to multicultural competence. However the content and the teaching learning process of the courses should be well designed. The content of the multicultural courses in USA as

mentioned by Ponterotto (2008) might provide an idea for counselor educators in Turkey however, the circumstances in Turkey should be kept in mind and localization should not be overlooked.

Regarding teaching learning process, since experiential learning strategies seems to have an important role in gaining multicultural counseling competencies (Constantine, Miville & Kindaixhi, 2008; Kağnıcı, 2011a, 2011b; Villalba & Remond, 2008), these strategies such as role playing, cultural autobiography, cultural genogram, games such as Bafa Bafa and cultural immersion (Ridley, Mendoza, & Kanitz, 1994) can be included in these courses.

However, since it is not possible to gain all these skills through *separate course* model, *integration and infusion* model should also be considered. For this aim, all the courses that have practicum or field study in the whole program (such as Individual Counseling, Field Practice) should be organized in order to provide cultural experiences to counselor candidates. Moreover the main goal of the counselor education programs should be to accommodate the multicultural counseling competencies through the whole program.

Consequently in the present study some suggestions were provided in order to accommodate multicultural counseling training and multicultural competencies in counselor education. Training qualified counselors are counselor educators' main responsibility therefore it is thought that some steps should be taken about this issue as soon as possible.